

Preek 13 maart 2024
Ontmoetingskerk
Biddag voor gewas en arbeid
Psalm 127

Gemeente van Jezus Christus,
'Als de HEER het huis niet bouwt,
vergeefs zwoegen de bouwers;
als de HEER de stad niet bewaakt,
vergeefs doet de wachter zijn ronde.'
Woorden uit de Psalm die we net met elkaar hebben
gelezen. Kernwoord is vergeefs. Als de Heer het niet
doet... dan is het harde werken vergeefs... Als de Heer
er niet aan bijdraagt... dan is ons zwoegen vergeefs...

Persoonlijk spreken deze woorden mij wel aan. Ze raken
mij op een bepaalde manier. Ik weet natuurlijk niet of dat
ook voor u geldt... Maar ik vind het mooi, herkenbaar
ook. Zonder de zegen van God wordt het niets, is het
niets. Dat staat er, het is een lied van volledige
afhankelijkheid aan God...

In een kerkelijke, een gelovige context kan zo'n lied
aanspreken. Maar in onze tijd, in onze cultuur... Wij leven
in een niet-gelovige samenleving. Een maatschappij
waarin God op de achtergrond lijkt te verdwijnen, wat
zeggen deze woorden ons dan? Meer nog wat zeggen
deze woorden tegen onze niet-christelijke tijdgenoten? Er
wordt heel wat gebouwd, en dat lijkt goed te gaan. Er
wordt veel gewerkt met vaak hele mooie gevolgen. In de
ogen van veel mensen doet God er niet toe, en ook in de
arbeid lijken ze hem niet te missen. God lijkt overbodig...
'Vergeefs is het
dat je vroeg opstaat,
je laat te ruste legt,
je aftobt voor wat brood –
Hij geeft het zijn lieveling in de slaap.'
Dat zegt de Psalm. Maar wij leren al van jongs af aan dat
wij zelf in staat zijn om ons geluk te bereiken. Als we de
juiste opleiding kiezen, als we hard werken, dan lacht het
leven ons toe, dan verdienen we het geluk. Met ons
harde werken bereiken wij zelf de zegen van God, daar
hebben wij God echt niet meer voor nodig... Dat is het
geloof van onze tijd, een maakbaar geloof. Je creëert zelf
het goede leven, je maakt zelf die zegen, daar hebben wij
God niet meer voor nodig...

En via social media en op andere manieren zien we ook
tallose mensen die ons dat verhaal voorhouden. Het ware
geluk ligt voor het grijpen, en alleen jij kan het zelf
bereiken, alleen jij kan het verdienen. Wij leven in een
neoliberaal samenleving die massaal gelooft in de idee
van de sterke individu. Je moet het zelf maken in het
leven, want een ander doet het niet voor je...

Dat klinkt ook best mooi. Je eigen toekomst, je eigen
geluk, ligt in je eigen handen. Je hebt zelf alle
mogelijkheden... En vaak lijkt dat ook goed te gaan. Van
buitenaf gezien hebben veel mensen het goed voor
elkaar. Huisje boompje beestje. Mooie baan, gelukkig
gezin, fijn leven... We zien het overal om ons heen.
Mensen die het zelf gemaakt hebben... Het geloof in de
sterke individu lijkt te kloppen...

Confronterend wordt het wanneer u of jij minder geslaagd
bent in het leven. Wij geloven in de sterke individu die het
zelf moet bereiken, maar als het jou dan niet lukt... Dan
ben jij dus niet sterk, dan ben jij zwak, dan ben jij een
mislukking...

En dat werkt door op verschillende vlakken. Als je
ontslagen wordt, waarom heb jij gefaald? Als je jezelf
ongelukkig weet in je werk of zelfs in je leven, waarom
kan jij het geluk niet vinden? Als je geen levenspartner
vindt, waarom lukt jou dat niet? Als jouw werk te zwaar is
voor je, waarom kan een ander dat dan wel? Stuk voor
stuk kunnen dat heel confronterende vragen zijn. Wij
geloven in een maakbaar leven, maakbaar geluk... Maar
de harde werkelijkheid is dat dat geloof vaak niet klopt.
We zien het om ons heen gebeuren. Tallose mensen
slagen er niet in om het leven naar hun hand te zetten.
Het is heel waarschijnlijk dat jij dat ook min of meer in je
eigen leven ziet.

Wij leven in een tijd van individualisme. We moeten het
zelf doen... Maar wat als het jou niet lukt? En eigenlijk is
de vraag: 'is er wel iemand die het lukt?' Dat is natuurlijk
een onduidelijke vraag. Want wanneer is het wel gelukt,
en wanneer niet? Wat maakt dat je leven 'gelukt' is? In
een niet-religieuze samenleving is er eigenlijk geen
antwoord te geven op die vraag. Want net als dat je zelf
verantwoordelijk bent voor het slagen van je leven, zo
moet je ook zelf bedenken wanneer je leven geslaagd is.
Of je leven gelukt is hangt van je eigen bedachte
levensdoel af...

Veel mensen zullen het koppelen aan het geluk. Als ze
zich gelukkig weten dan is het leven gelukt... Maar
wanneer ben je gelukkig? Mensen koppelen dat vaak aan
hun gezin, hun werk, of, zelfs in deze seculiere tijd, aan
diepere vormen van zingeving. Maar dat het gezin niet
maakbaar is wordt toch vaak duidelijk. Echtscheidingen,
mensen die kinderen willen maar ze niet krijgen, het
gezin dat toch vaak ook keihard werken is met ook allerlei
frustraties in de opvoeding: of kinderen nu klein zijn of
heel groot. En werk... Veel mensen ontlenen hun
identiteit aan hun werk. Let maar op. Als je iemand nieuw
leert kennen is altijd één van de eerste dingen die je
hoort wat voor werk of studie die ander doet. Je werk lijkt
haast samen te vallen met wie je bent. En dat is in onze
cultuur ook helemaal niet zo gek. Want werk wordt gezien

als één van de grootste potentiële bronnen van geluk en levenswaarde....

Maar zo blijkt ook dat is het niet... Veel mensen doen werk waar ze zich niet in thuis voelen. Ze zitten voor hun gevoel vast op een plek of in een arbeidsveld waar ze zich niet thuis voelen, niet gelukkig voelen... En natuurlijk er zullen hier vanavond ook veel mensen zijn die zich wel op hun plek weten, maar het zullen er meer zijn die dat anders beleven. Denkende dat zij één van de weinigen zijn, en dat het gras bij de burens altijd groener is...

In de V.S. is een aantal jaar geleden een onderzoek geweest. Aan mensen die nog maar een korte tijd te leven hadden werd gevraagd waar ze het meeste spijt van hadden. Een overweldigende meerderheid van de mannen gaf aan dat ze spijt hadden dat ze zo'n groot deel van hun leven aan werk hadden besteed... De vrouwen van die generatie hadden doorgaans niet of maar een heel klein deel van hun leven buitenshuis gewerkt.

Het leven is niet maakbaar. En het geloof in het sterke individu dat het allemaal zelf kan is niet meer dan een mythe. Op die manier je leven inrichten lijkt misschien voor een tijdlang goed te gaan, maar vroeg of laat komt iedereen tot de ontdekking: nee dit is niet wat ik écht wil, dit is niet hoe het hoort... Er mist iets... Mensen zullen vanuit zichzelf nooit helemaal tevreden zijn. We willen altijd meer. Nog meer geld, nog meer roem, nog meer waardering... Maar dat is niet wat wij ten diepste zoeken, daar gaat ons hartsverlangen niet naar uit.

De wijze koning Salomo, die Psalm 127 gedicht heeft weet dat. Zijn rijkdom en macht waren groots, maar op zichzelf is dat niet van levenswaarde. Dat is iets anders. Daar heeft Salomo het over in deze psalm: 'Als de HEER het huis niet bouwt, vergeefs zwoegen de bouwers;'

Het woord huis heeft hier een drievoudige betekenis. Allereerst natuurlijk het letterlijke huis, het gebouw. Daarnaast ook de huisgemeenschap, zoals een dorp of een kleine stad. En verder nog het gezin. Voor de gewone Israëliet draaide een groot deel van zijn leven om die drie dingen. En voor alle drie geldt: je kan er aan werken, je kan er aan zwoegen, maar zonder God mist het iets wezenlijks. Sterker nog zonder God is het harde werken vergeefs... Dat is vrij hard gezegd. Maar voor Salomo is het duidelijk: het verschil tussen met én zonder God is zo groot. Dat is een verschil als bij dag en bij nacht. En natuurlijk in de nacht is er ook het licht van de sterren en de maan, maar dat staat niet in verhouding tot het licht van een zonovergoten dag. 'als de HEER de stad niet bewaakt, vergeefs doet de wachter zijn ronde.'

Dezelfde boodschap maar dan met een andere context. De stad mist zonder God het meest waardevolle. Loopt elk moment gevaar om ten onder te gaan. Maar met God is het anders, o zo anders.

Dat is de ontdekking van Salomo in deze Psalm. Met God verandert alles. Dat was in zijn tijd, en misschien nog wel duidelijker in onze tijd. Onze cultuur gelooft in de mythe van de sterke individu, maar vroeg of laat blijkt dat die mythe niet klopt, onhaalbaar is. In de kerk geloven wij in God, die ons heel nabij is gekomen door Jezus Christus. In God vinden wij ons levensdoel. Dankzij Jezus mogen wij kinderen zijn van de Allerhoogste. En daarvoor hoeven wij niets te kunnen, niets bereikt te hebben: het wordt ons gegeven.

Wanneer je op jonge leeftijd ziek wordt, of wanneer iemand met een ernstige verstandelijke beperking wordt geboren dan voelen we in onze cultuur ons daar ongemakkelijk bij. Want wat kan zo iemand nog bereiken in het leven? Dat leven lijkt een gemiste kans. Maar in Christus is het wezenlijk anders. In Hem ben je dan nog steeds een kind van God, erfgenaam van het hemelse Koninkrijk. Ondanks dat je er zelf misschien wel helemaal niets aan kunt bijdragen, wordt het je gegeven. Iets wat een ander met eindeloos zwoegen nooit zal bereiken: 'Hij geeft het zijn lieveling in de slaap.' Wij vinden ons levensdoel in God, ontvangen het van Hem. Niet omdat wij zo hard hebben gewerkt, of het met onze eigen kracht hebben verdient, maar omdat Hij het geeft uit liefde. En dan maakt het niet uit of je oud of jong bent, sterk of zwak, verstandelijk beperkt of een IQ van 140, jij bent geliefd door God, jij bent een kind van Hem.

En die identiteit verandert hoe wij in het leven staan. Niet wanhopig de illusie najagen van het geluk dat we zelf zullen moeten creëren, maar zeker zijnde van een hemels geluk dat ons in liefde gegeven wordt. Niet angstig om te falen, maar zeker zijnde van de hemelse prijs. Niet het geloof dat we het zelf moeten doen, maar zeker zijnde van Zijn eeuwige nabijheid. Geen maakbaarheidsgeloof, maar genadegeloof.

En in dat geloof, in dat vertrouwen, in die zekerheid is het vandaag biddag. Biddag voor gewas en arbeid. We zullen zo voor veel dingen bidden. Maar het allerbelangrijkst is dat we kunnen bidden. Want Hij is niet ver bij ons vandaan. Hij is ons heel dichtbij. Hij maakt ons kinderen van Hem, wij zijn erfgenamen van onze Hemelse Vader. Wij zijn geliefd. En kome wat komt, maar ons diepste levensdoel hebben wij al gehaald toen Hij ons het geloof gaf. Hij geeft het zijn lieveling in de slaap. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410